

LAUSUNTO/Tiltti

Peliklinikka/ Siltasaarenkatu 12 C
00530 Helsinki

Viite: SMDno-2018-1061

Sisäministeriö
PL 26, 0023 Valtioneuvosto
kirjaamo@intermin.fi

Sininauhaliiton tieto- ja tukipiste Tiltin lausunto Hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi arpajaislain muuttamisesta

Sisäministeriö on pyytänyt lausuntoja hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi arpajaislain muuttamisesta. Tässä lausunnossa tarkastellaan esitystä peliongelmissa apua hakevan näkökulmasta. Lausunnon on koostanut tieto- ja tukipiste Tiltin kävijöiden ja asiakastyöntekijöiden kanssa kesä-heinäkuun 2018 aikana käytyjen keskustelujen ja palautteen pohjalta allekirjoittanut, koordinaattori Jenni Kämppe.

Vuodesta 2010 lähtien toiminut matalan kynnyksen tieto- ja tukipiste Tiltti tarjoaa peliongelmaisille ja heidän läheisilleen kasvokkaisia neuvonta-, tuki- ja vertaistukipalveluja. Suurin osa Tilttiin hakeutuvista kävijöistä tulee ensimmäistä kertaa hakemaan apua tilanteeseensa. Tiltissä voi keskustella tilanteestaan koulutetun sosiaalialan ammattilaisen kanssa kahden kesken ja/tai hakeutua erilaisiin vertaistukea mahdollistaviin ja hyödyntäviin toimintamuotoihin. Tiltti toimii Helsingin Hakaniemessä osana Peliklinikkaa, joka kokoaa yhteen ja kehittää julkisia sekä järjestöjen tuottamia pelihaittapalveluja. Näissä palveluissa kohdataan vuosittain tuhansia peliongelma-asiakkaita ja heidän läheisiään. Palveluihin kertyy kattavasti ajantasaista tietoa pelihaittakentästä ja sen muutoksista. Tiltissä on kerrytetty vuosien varrella erityisesti peliongelmissa selviytymisen kokemustietoa ja koottu sitä helposti hyödynnettäväksi internet-sivustoksi www.kokemuksiapeliongelmistafi.fi.

Peliongelmissa toipuvat Tiltin kävijät pitävät hajasijoitettuihin raha-automaatteihin esitettyä pakollista tunnistautumista erittäin tarpeellisena ja hyvänä uudistuksena.

Pelien laaja tarjonta ja helppo saatavuus arjen kaikissa asiointiympäristöissä vaikeuttaa suuresti peliongelmissa toipumista ja peleistä irti pysymistä. Pakollinen tunnistautuminen hajasijoitetuilla raha-automaateilla tuo siksi peliongelmissa toipuvalla pelaajalla nykyistä paremmat mahdollisuudet rajata omaa pelaamistaan. Läheisen näkökulmasta pakollinen tunnistautuminen luo turvallisuutta sekä vähentää pelkoa pelaamisen jatkumisesta.

muutoinkin kuin vain rahat kotiin tai läheisen hallintaan jättämällä. Laki ehdotuksessa esitetyistä pakollisen tunnistautumisen tavoista ongelmallisesti pelaavia ajatellen paras keino tunnistautua olisi mielestämme Veikkaus Oy:n henkilökohtaisella asiakaskortilla tunnistautuminen.

Luonnoksessa esitetty pakollisen tunnistautumisen rajaaminen vain hajasijoitettuihin raha-automaatteihin on rahapelien haittojen ehkäisyn ja vähentämisen näkökulmasta riittämätön toimenpide. Pakollinen tunnistautuminen pitäisi laajentaa koskemaan myös pelisaleihin sijoitettuja raha-automaatteja ja sen voisi toteuttaa myös tiukemmalla pelisalien sisäänpääsyvalvonnalla.

Moni ongelmallisesti pelaava hakeutuu hajasijoitettujen raha-automaattien lisäksi pelaamaan pelisaleihin. Pelisalit ovat ongelmiin ajautuneelle pelaajalle jopa hajasijoitettuja raha-automaatteja riskialttiimpi ympäristö pelata, koska niissä on mahdollista pelata suuremmilla panoksilla ja esimerkiksi alkoholin vaikutuksen alaisena. Kävijäkuntamme kertoman perusteella pelisalisisäänpääsykiellon hakeminen on tehty ongelmallisesti pelaavalle erittäin haastavaksi eikä kieltojen toteutumista pystytä pelisaleissa valvomaan aukottomasti nykykäytännöillä. Lisäksi pelisalihenkilökunnalta puuttuu meille kertyneen kokemuksen mukaan riittävä työnantajan tarjoama tuki ja ohjeistus haastaviin ongelmapelaamisen tilanteisiin tarttumiseen.

Kävijämme ovat kuvanneet meille useita huolestuttavia esimerkkejä tilanteista, joissa pelisalihenkilökunta ei ole puuttunut selvään ongelmapelaamiseen: pelisalissa on saanut pelata useita tunteja ja käydä henkilökunnan estämättä useampaan kertaan nostamassa lisää rahaa ja jatkaa pelaamista häviöistä huolimatta. Eräs kävijämme on ollut tilanteessa, missä sairaskohtauksen saaneen henkilön on annettu jatkaa pelaamista vielä ensihoitohenkilökunnan saavuttua. Lisäksi olemme kuulleet lukuisista tilanteista, joissa itse otetun sisäänpääsykiellon toteutumista ei henkilökunnan taholta valvota. Pelisaleihin on päässyt helposti sisään haetusta sisäänpääsykiellosta huolimatta, koska työntekijät eivät ole tunnistaneet pelaajaa.

Pakollinen tunnistautuminen ja itse otettujen sisäänpääsykieltojen valvonta voitaisiin mielestämme toteuttaa pelisaleissa tehokkaimmin sisäänpääsyvalvontana, esimerkiksi tarkastamalla ovella pelaamaan tulevan henkilöllisyydestä samalla tavoin kuin Helsingin Casinolla toimitaan. Lisäksi pelisalihenkilökunnan valmiutta puuttua haastaviin tilanteisiin tulee lisätä ja pelintarjoajan mahdollisia sisäisiä ohjeistuksia ongelmalliseen pelaamiseen puuttumiseen tulee tarkentaa.

Pakollisen tunnistautumisen rinnalle tarvitaan myös muita pelaajalle pakollisia pelinhallintavälineitä ja näitä välineitä koskevien asetusten ja säännösten tulisi astua voimaan yhtäaikaisesti pakollisen tunnistautumisen kanssa.

Ongelmallisesti pelaavat kykenevät harvoin vapaaehtoisesti rajoittamaan omaa pelaamistaan. Vapaaehtoisuuteen perustuvia työkaluja käytetään usein vasta, kun peliongelma on vakava-asteinen ja tilanteissa, joissa ongelmallinen pelaaminen halutaan lopettaa. Läheiset kokevat vapaaehtoiset hallintatyökalut riittämättömiksi, sillä halutessaan pelaaja pääsee muuttamaan pelinestorajoituksia. Pakolliseen tunnistautumiseen olisikin hyvä liittää esimerkiksi seuraavia, myös lakiehdotukseen (s. 17) kirjattuja tutkitusti tehokkaita, keinoja hallita omaa haitallista pelaamista: pelinestomahdollisuus, pakolliset itse asetettavat tappiorajat, pakolliset itse asetettavat rahansiirtorajat, niihin kytkettävät ylärajat ja riittävät aikaviiveet rajoja ylöspäin muutettaessa. Näillä keinoilla vältettäisiin esimerkiksi nyt tavalliset tilanteet, joissa pelaaja voi pelihimon yllättäessä kiertää ja perua itselleen asettamansa rajoitukset, jos niiden muuttamisen mahdollistamat varoajat ovat liian lyhyet.

Ongelmalliseen pelaamiseen aktiivisesti ja tehokkaasti puuttuminen on vastuullisen pelintarjoajan ja rahapelihaittojen ennaltaehkäisystä esimerkillisesti huolehtivan yhteiskunnan velvollisuus, ei vain pelaavan yksilön vastuulla oleva asia.

Suomalaisen rahapelipolitiikan keskeisin tavoite on rahapelaamisesta aiheutuvien taloudellisten, sosiaalisten ja terveydellisten haittojen ehkäiseminen ja vähentäminen. Kansallisen yksinoikeusjärjestelmän tulee kyetä osoittamaan, että se ehkäisee ja vähentää rahapelihaittoja tehokkaasti väestötasolla. Eettisesti toimivan pelintarjoajan tulisi mielestämme tarkasti harkita ja mieluiten kokonaan välttää rahapelien markkinointia ja kohdennettua mainosviestintää pelikiellon tai sisäänpääsykiellon hakeneelle. Peliongelmistä toipuvalle pitää olla mahdollista estää kokonaan itseensä kohdistuva rahapeleihin liittyvä markkinointiviestintä, myös mainonnaksi koettava tuoteinformaatio.

Helsingissä 10.8.2018

Jenni Kämppe
Koordinaattori, tieto- ja tukipiste Tiltti